

‘Onder de Boschboom’

Ach, waar is de sneeuw van weleer?

Zo vertaalde Ernst van Altena de refreinregel van een van de mooiste ballades van de middeleeuwse spitsboef Francois Villon: *mais ou sont les neiges d'antan?* Het is de refreinregel van de *Ballade des Dames du Temps Jadis*: de Ballade van de Dames uit Vroeger Tijden.

Komende maand honderd jaar geleden werd mijn moeder geboren. In een breed bovenhuis aan de Noordwal. Daar dreven mijn opa en oma een forse Stoomwasscherij. Hun huwelijksgeluk was zes jaar lang overschaduwed door kinderloosheid. Toen wendden ze zich tot de Zoete Lieve Vrouwe van Den Bosch, reisden naar Lourdes, en zie!

Moeder groeide daarna en daarom op als een Maria-bruidje. Tot en met haar tiende ging ze uitsluitend gekleed in wit en in blauw. Oudere stadsgenoten hebben vast *Als de Dag van Gisteren* in hun boekenkast staan. Op bladzijde 114 kijkt mijn moeder, zeven jaar oud, in haar blauwgeblokte jurkje, vanachter de piano even om; rechts zit opa zeer deftig, met gepommadeerde haardos en piepklein snorretje, zijn krant de lezen. Jongere Bosschenaren kunnen googlen: tik *A.J.A. Mussert* in en ga naar de site: *Bij de kar van Stoomwasserij....* Daar staan het echtpaar en Driek de koetsier voor de bezorgwagen, en zit de twaalfjarige Miepje als amazone boven op het paard!

In 1933 stierf Opa. Oma nam de leiding van de Wasscherij op zich en bleef tot na de oorlog, als de *Koningin van de Noordwal*, de scepter zwaaien over zo'n dertigtal meisjes. Ze zag hoe haar enige dochter in 1937 haar hart verloor aan een twaalf jaar oudere huisarts uit Berlicum. Dat gebeurde op de markt, op de plaats waar nu de Bijenkorf aan het verdwijnen is. Daar stond, tot het op 25 oktober 1944 bij de straatgevechten rond de bevrijding, door meerdere voltreffers getroffen, tot de grond toe afbrandde, het prestigieuze café-restaurant Lohengrin. In het dansende gedrang van het grote Carnavalsbal belandde mijn moeder er voorgoed in de warme armen van mijn vader.

Ze trouwden op 23 november van hetzelfde jaar in de Antonius van Padua aan het Duhamelplein. Kapelaan Koopmans leefde nog! Toen het paar de spitsbogige schuurkerk verliet en onder het grote neogotische raam, dat tussen twee popperige torentjes bijna de hele voorgevel vulde, verscheen, werd het opgewacht door een erehaag van jonge vrouwen in gesteven witte schorten: de dames van de Wasscherij!

Vader en moeder kregen acht kinderen, vijf meisjes en drie jongens. In 2001 stierf moeder hier in haar stad, 85 jaar oud. Dit jaar zou ze honderd zijn geworden.

Het grote bovenhuis aan de Noordwal, de deftige Lohengrin aan de Markt en de Antoniuskerk aan het Kapelaan Koopmansplein zijn allang verdwenen.

Ach, waar is de sneeuw van weleer?

Ed Hoffman

‘Onder De Boschboom’ is een rubriek van cultuurhistorische aard, die haar columnisten een podium biedt om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Reacties? Stuur uw email naar: onderdeboschboom@kringvrienden.nl